

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžk/53/2018
Identifikačné číslo spisu: 7015201395
Dátum vydania rozhodnutia: 17.12.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Trenčan
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7015201395.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Trenčana a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Igora Belka, v právnej veci žalobcu (v konaní sťažovateľa): W. G. J., L. X. M. XXXX, J. D. XX, zastúpeného: JUDr. Tomáš Tauber, advokát so sídlom Stará cesta 6, Spišská Nová Ves, proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, so sídlom Námestie slobody 12, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 12. júla 2018, č. k. 6Sp/52/2015-60, ECLI:SK:KSKE:2018:7015201395.4, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť zamietla.

Účastníkom nepriznáva právo na náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

I.

Konania pred správnym orgánom a pred krajským súdom

1. Žalovaný vydal rozhodnutie sp. zn. 11736/2015-PO-MW, ev. č. 62794/2015 zo dňa 07.10.2015 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“), ktorým podľa § 59 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Centra právnej pomoci, Kancelárie Prešov, sp. zn. 2N 4895/15-KaPO, r. z. 35767/2015 zo dňa 02.06.2015 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“), ktorým bolo zastavené konanie o nároku žalobcu na poskytnutie právnej pomoci.

2. Prvostupňové rozhodnutie odôvodnil správny orgán tým, že po prerušení konania a výzve na doplnenie návrhu žalobca nepredložil požadované doklady ani žiadny dôkaz na preukázanie svojich tvrdení z občiansko-právneho sporu, ku ktorému žiadal o právnu pomoc. Preto kvôli nedostatku súčinnosti žalobcu ako žiadateľa nebolo možné posúdiť vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporu ako jednu zo zákonných podmienok na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a

o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. (ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“) a bolo nutné zastaviť konanie podľa § 30 ods. 1 písm. d) Správneho poriadku.

3. Žalovaný v rozhodnutí o odvolaní žalobcu proti prvostupňovému rozhodnutiu uviedol, že pre nedoplnenie predložených dokladov nemožno presne a úplne zistiť splnenie zákonom stanovených podmienok v zmysle § 6, resp. § 6a zákona o poskytovaní právnej pomoci a preto je odvolanie žalobcu nedôvodné.

4. Proti preskúmanému rozhodnutiu podal žalobca v zákonnej lehote žalobu na Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) a navrhol ho zrušiť a vrátiť vec žalovanému na ďalšie konanie.

5. Krajský súd rozsudkom zo dňa 12. júla 2018, č. k. 6Sp/52/2015-60 zamietol správnu žalobu ako nedôvodnú. Rozsudok odôvodnil tým, že žalobca bol prvostupňovým orgánom márne vyzvaný na doplnenie konkrétnych skutočností nevyhnutných na dokumentovanie dôvodnosti nároku na poskytnutie právnej pomoci. Postup žalovaného, ktorý ako odvolací orgán rozhodol o odvolaní žalobcu proti prvostupňovému rozhodnutiu, bol podľa krajského súdu v súlade so zákonom a s čl. 5 ods. 5 Štatútu Centra právnej pomoci.

6. Krajský súd sa stotožnil s dôvodmi rozhodnutia o zastavení konania v nadväznosti na rozhodnutie o prerušení konania. Podľa jeho mienky pri posudzovaní otázky zrejmej bezúspešnosti sporu mal správny orgán povinnosť prihliadať na konkrétne skutočnosti a bol pritom oprávnený vyžadovať od žalobcu označenie dôkazov na preukázanie jeho tvrdení v spore. Preto sa nestotožnil s námietkou žalobcu, že správny orgán nie je oprávnený posudzovať spôsobilosť žalobcu označiť v dôkazy, ani to, či by žalobca v spore uniesol dôkazné bremeno.

7. Žalobca podľa názoru krajského súdu v odvolaní len vyslovil nesúhlas s rozhodnutím správneho orgánu, neoznačil žiadne relevantné dôkazy na podporu svojich tvrdení, ani nepredložil to, čo bolo potrebné pre posúdenie zrejmej bezúspešnosti sporu. Krajský súd mal za to, že postup žalovaného smeroval k eliminovaniu nepodložených návrhov a žiadostí založených len na všeobecných tvrdeniach.

II.

Kasačná sťažnosť žalobcu

A)

8. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca zastúpený advokátom včas kasačnú sťažnosť, ktorou žiadal zrušenie rozsudku a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie.

9. Kasačný súd v stručnosti rekapituluje sťažnostné body:

- odôvodnenie rozsudku považoval sťažovateľ za zmätočné a nepravdivé vo viacerých bodoch, za nahrádzanie činnosti správneho orgánu a odchylenie sa od úlohy správneho súdu, ktorou je preskúmanie rozhodnutia orgánu verejnej správy;
- vo veci rozhodol zaujatý súd, pričom o vznesenej námietke nebolo rozhodnuté v súlade so zákonom;
- napriek žiadosti sťažovateľa mu krajský súd nezaslal zápisnicu z pojednávania dňa 12.07.2018;
- krajský súd uviedol nepravdu v bode 27 odôvodnenia, lehota neuplynula márne; podanie z 27.05.2015, v ktorom sťažovateľ uviedol, že lehota nepostačuje, je svojou povahou žiadosťou o predĺženie lehoty. Rozhodnutie o zastavení konania považoval sťažovateľ za účelové;
- odôvodnenie rozsudku v bodoch 30 a 31 neobstojí, pretože žalovaný (Centrum právnej pomoci so sídlom v Bratislave) je správny orgán v prvom stupni, odvolať proti rozhodnutiu žalovaného sa možno na krajský súd. Štatút Centra právnej pomoci je podzákoným právnym predpisom a nesmie svojím obsahom protirečiť ustanoveniam zákona;
- sťažovateľ poukázal na to, že vo veci samej ho Okresný súd Spišská Nová Ves uznesením oslobodil od platenia súdnych poplatkov, pričom podľa § 138 ods. 1 O.s.p. je predpokladom pre takéto rozhodnutie vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporu. Podľa jeho názoru povaha sporu vylučuje jeho zrejmu

neúspešnosť pre účely poskytnutia právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci;

- preskúmané rozhodnutie nekorešponduje so žiadosťou o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci, ktorou sťažovateľ žiadal advokáta na odstránenie väd podania (žaloby);
- pokiaľ žalovaný postavil svoje rozhodnutie na zrejmej bezúspešnosti sporu, rozhodol tak len o zlomku žiadosti žiadateľa o právnu pomoc, preto nemohol posúdiť všetky relevantné skutočnosti pre vyhodnotenie žiadosti;
- žalovaný podľa sťažovateľa opomenul, že skúmaným kritériom je zrejma bezúspešnosť uplatňovaného práva, nie hodnotenie doteraz uplatnených tvrdení a dôkazov, čo prislúcha len súdu. Rozhodnutie o zastavení konania je obmedzením práva na súdnu a inú právnu pomoc garantovaného ústavou, preto je nutné brať do úvahy čl. 13 ústavy, tak aby do tohto práva bolo zasiahnuté len v nevyhnutnej miere a v súlade so zákonom;
- preskúmané rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia, pričom krajský súd sa s ním nesprávne stotožnil.

B)

10. Žalovaný vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedol, že zotrváva na vyjadrení k žalobe a pridrižiava sa tvrdení uvedených v odôvodneniach prvostupňového rozhodnutia a preskúmaného rozhodnutia. Navrhol kasačnú sťažnosť zamietnuť.

III.

Právne názory kasačného súdu

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (ďalej len „kasačný súd“) preskúmal rozsudok krajského súdu v medziach sťažnostných bodov (§ 438 ods. 2, § 445 ods. 1 písm. c/, ods. 2, § 453 S.s.p.), pričom po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 442 ods. 1, § 443 ods. 1 S.s.p.) a že ide o rozhodnutie, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 ods. 1 S.s.p.), vo veci v zmysle § 455 S.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyselne dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je nedôvodná a preto ju podľa § 461 S.s.p. zamietol.

12. Kasačný súd ako prvé vyhodnocoval sťažnostné body procesného charakteru týkajúce sa konania pred krajským súdom, teda najmä tvrdenia o nesprávnom postupe po vznesení námietky zaujatosti senátu krajského súdu a o nepreskúmaní rozhodnutia žalovaného.

13. Kasačný súd považuje postup krajského súdu, ktorý na námietku zaujatosti aplikoval ustanovenia § 91 ods. 3 a § 87 ods. 3 S.s.p. (body 19-22 odôvodnenia napadnutého rozsudku), za súladný so zákonom. Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 12.07.2018 (č. l. 57) jasne vyplýva, že sťažovateľ vyvodzoval zaujatosť všetkých členov senátu „z dôvodu, že z iných vecí, v ktorých konali títo sudcovia vyplývajú také skutočnosti, z ktorých je možné mať pochybnosti o nezaujatosti týchto sudcov“, čo napĺňa hypotézu právnej normy vyplývajúcej z § 87 ods. 3 S.s.p., teda že dôvodom na vylúčenie sudcu správneho súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti. Sťažovateľovi predseda senátu krajského súdu na tom istom pojednávaní oznámil, že na základe citovaných ustanovení nepredkladá túto námietku zaujatosti nadriadenému správnenému súdu, pričom sťažovateľ iné okolnosti neuviedol, a to ani v kasačnej sťažnosti, kde sa obmedzil na strohé tvrdenie, že „vznesená námietka zaujatosti v tejto právnej veci nezodpovedá odôvodneniu súdu v bode 21 a 22 rozsudku“. Vzhľadom na uvedené považoval kasačný súd túto námietku za nedôvodnú.

14. Vo vzťahu k nedoručeniu zápisnice zo dňa 12.07.2018 z posledného pojednávania, na ktorom bol aj vyhlásený rozsudok, kasačný súd síce poznamenáva, že krajský súd mal vyhovieť žiadosti o zaslanie zápisnice, ale nevidí v tom takú vadu v procesnom postupe krajského súdu, ktorá by mohla mať vplyv na rozhodnutie vo veci. Sťažovateľ mal možnosť po doručení napadnutého rozsudku (keď zistil, že mu nebola doručená aj zápisnica) urgovať zaslanie zápisnice, hoci aj formou sťažnosti adresovanej predsedovi krajského súdu, prípadne mohol sám alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu nahliadnuť do súdneho spisu a vyhotoviť si odpis. V okolnostiach prípadu preto nedošlo k porušeniu

práva na spravodlivý proces.

15. Z kasačnej sťažnosti sa kasačný súd nedozvedel ani to, v čom videl sťažovateľ namietané zmätočné odôvodnenie napadnutého rozsudku, nahrádzanie činnosti správneho orgánu pri zisťovaní skutkového stavu a odchylenie sa krajského súdu od preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného. Preto súd viazaný dôvodmi a rozsahom kasačnej sťažnosti považuje aj túto časť kasačnej sťažnosti za nedôvodnú.

16. Ďalej sťažovateľ vo viacerých bodoch namietal nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom. Tvrdil, že podanie žalobcu zo dňa 27.05.2015 je svojím charakterom a obsahom žiadosťou o predĺženie lehoty. Kasačný súd s poukazom na § 441, § 134 a § 183 S.s.p., ako i § 250j ods. 2 O.s.p. v spojení s § 491 ods. 2 S.s.p. konštatuje, že toto tvrdenie sťažovateľa o nesprávnom posúdení obsahu jeho podania žalovaným nebolo ani v náznakoch súčasťou žalobných bodov, preto sa ním kasačný súd nezaoberal. Kasačná sťažnosť nadväzujúca na konanie o všeobecnej správnej žalobe totiž nepripúšťa rozširovanie argumentácie o nové žalobné (sťažnostné) body.

17. Sťažovateľ namietal proti krajským súdom vykonanému právnomu posúdeniu právomoci žalovaného rozhodnúť o odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu. Sťažovateľom citované rozhodnutie Najvyššieho súdu sp. zn. 7Sžo/13/2014 síce okrajovo konštatuje aj to, že žalovaný je právnickou osobou, ale žiadna časť z jeho odôvodnenia nesmeruje k záveru, ktorý presadzoval sťažovateľ, podľa ktorého o opravnom prostriedku proti prvostupňovému rozhodnutiu (o zastavení konania) mal rozhodovať priamo krajský súd. V spomenutom rozhodnutí išlo o preskúmanie rozhodnutia žalovaného o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci, pričom len pre prípad nepriznania nároku zákon o poskytovaní právnej pomoci osobitnou úpravou v § 10 ods. 5 (v znení do 30.06.2016) určil, že opravným prostriedkom je odvolanie, o ktorom rozhodne krajský súd.

18. Kasačný súd však pripomína, že v zmysle § 25 zákona o poskytovaní právnej pomoci sa na konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci vzťahuje Správny poriadok, preto aj na rozhodnutie o zastavení konania a súvisiace konanie o odvolaní sa vzťahuje Správny poriadok. Ten v § 58 ods. 2 ustanovil, že o odvolaní proti rozhodnutiu orgánu právnickej osoby rozhoduje útvar ustanovený zákonom, a ak ho zákon neustanovuje, útvar určený jej štatútom. Štatút Centra právnej pomoci publikovaný ako Oznámenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 37828/2014/110, vydaný na základe § 5 ods. 3 zákona o poskytovaní právnej pomoci a účinný v rozhodujúcom čase ustanovil v čl. 5 ods. 5, že ak zákon neustanovuje inak, odvolacím orgánom centra v zmysle osobitného predpisu (Správneho poriadku) je riaditeľ žalovaného. Preto sa kasačný súd stotožňuje s právnym posúdením krajského súdu a poznamenáva, že ani tento argument nebol súčasťou žaloby, ale sťažovateľ ho do konania vniesol až na pojednávaní dňa 12.07.2018, čiže zjavne po uplynutí lehoty na podanie správnej žaloby. Kasačný súd reagoval na tento sťažnostný bod iba v záujme presvedčivosti rozhodnutia preto, že aj krajský súd sa mu venoval v dvoch odsekoch odôvodnenia, čím sa podujal dať sťažovateľovi odpoveď aj na takú argumentáciu, na ktorú nemal prihliadať (§ 250h ods. 1 O.s.p.).

19. Napokon sťažovateľ namietal proti záverom krajského súdu o správnosti postupu žalovaného, ktorý zastavil konanie po tom, ako sťažovateľ na výzvu neoznačil ani nepredložil žiadny dôkaz a neodpovedal ani na jednu z položených otázok, pričom sťažovateľ bol vo výzve poučený o možnosti zastavenia konania. Sťažovateľ tvrdil, že z judikatúry vyplýva, že zrejma bezúspešnosť je v takýchto veciach vylúčená, citoval však rozhodnutia týkajúce sa žiadostí o poskytnutie právnej pomoci vo veci dovolania, pričom o sťažovateľovej veci sa malo zatiaľ konať len na prvej inštancii. Východiská žalovaného aj krajského súdu považuje kasačný súd za správne, pretože žalovaný pre rozhodnutie o nároku na právnu pomoc musí mať možnosť posúdiť, či nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva. Pokiaľ žalovaný postupoval tak, že od sťažovateľa žiadal označenie základných faktov relevantných pre civilné konanie a súvisiacich dôkazov, naplnil tak literu aj zmysel § 8 zákona o poskytovaní právnej pomoci. Na argumentáciu sťažovateľa, že okresný súd v príslušnom civilnom konaní rozhodol o oslobodení žalobkyne (ktorej dedičom je sťažovateľ) od súdnych poplatkov, z čoho má vyplývať záver o tom, že nejde o zrejmu bezúspešnosť v spore, kasačný súd opäť poznamenáva, že takáto argumentácia nebola vznesená v konaní pred krajským súdom, preto nemôže mať v kasačnom konaní relevanciu.

20. Zároveň v záujme zvýšenia presvedčivosti rozsudku kasačný súd stručne dodáva, že zákon o poskytovaní právnej pomoci zdôrazňuje v § 8 osobitné kritériá na posúdenie takejto zrejmej bezúspešnosti aj vo vzťahu k predpokladom vedenia dokazovania (čo civilný súd spravidla posudzuje až vo fáze vyhodnocovania dôkazov), pričom je zrejmé, že sa tým na žalovaného neprenáša právomoc súdu, ale sleduje sa tým efektívnosť poskytovania právnej pomoci. Preto výzva na doplnenie žiadosti zo strany žalovaného nebola neprimeraná ani inak nezákonná.

21. Ani skutočnosť, že sťažovateľova žiadosť smerovala k získaniu právnej pomoci pri odstraňovaní nedostatkov žaloby v civilnom konaní, nezakladá podľa kasačného súdu dôvod pre uplatňovanie miernejších kritérií pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu.

22. Napokon kasačný súd poznamenáva, že žalovaný nerozhodol o nepriznaní nároku na právnu pomoc so záverom, že ide o zrejmu bezúspešnosť sporu, ale rozhodol o zastavení konania pre neodstránenie nedostatkov žiadosti napriek výzve. V odpovedi na túto výzvu sťažovateľ dal najavo, že nehodlá poskytnúť žalovanému potrebné podklady týkajúce sa sporu, naopak mu v podstate vyčítal, že sa ho na tieto okolnosti sporu dopytuje.

23. Kasačný súd považuje rozsudok krajského súdu za primerane odôvodnený, zrozumiteľný a žiadna zo sťažovateľových námietok ho relevantne nespochybnila. Preto kasačný súd dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je nedôvodná a zamietol ju.

24. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 S.s.p. a nepriznal účastníkom náhradu trov tohto konania, keďže sťažovateľ v tomto konaní nebol úspešný a na postup podľa § 168 S.s.p. nevidel dôvod.

Poučenie:

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.